

Dani Gergely, a templomépítő*

Az Erdély legkeletibb végvárán élő gyimesiek évtizedes kérését meghallgatta az Isten és templomot ajándékozott az őt imádni vágyó gyermekeinek. E nagyszerű terv kivitelezésében köszönet illeti Boér János, György Lajos és Schuszter Vince plébánosokat, akik megálmodták, megalapozták a templomépítést. Külön hála és köszönet Dani Gergely templomépítő esperesplébánosnak, aki a Gyimesekben a kommunista időszak ateizmusa közepette, sok harc és meghurcoltatás ellenére, az emberek összefogásával a Gyulafehérvári főegyházmegye első modern tételrendezésű, a II. vatikáni zsinat szellemében épült templomát felépítette a hit, az anyanyelv, a hagyományok és a közösség megmaradására. A templomot Msgr. Ft. dr. Jakab Antal püspök szentelte föl 1976. október 17-én.

Dani Gergely szerette népét, szerette az Istent, szerette a gyimesieket. Szeretett és jellemre akart tanítani mindenkit, gyimesit és nem gyimesit. Hívót és magát nem hívőnek mondót. Nem volt akadály előtte. Az ember az Isten gyermeke. Alapjában hibátlan és jó. Megnevetjük a módszerét, mikor egyiket-másikat megtérdepeltet és meggyóntat, de ebben a hernyó csúszó-mászó állapotából akarta felemelni. Mert a bűn, a jellemtelenség, a hazugság az ember méltóságából csúfot űz. Egy pap erre mindenáron rá kell mutasson. Dani Gergely atya ezt tette.

Dani Gergely esperesplébános
(Xántus Géza grafikája)

Híressé vált a bálványosi búcsúról hazajövet esett történet. Nagy felhőszakadás volt és kiöntött a Bálványospataka. Akkor így szólt: Hogy segíthetnék rajtatok, amikor a búcsú után mindenki eltűnt és nem volt, aki a nagy zászlót hozza. Ha ott vagytok, akkor azt mondom a nálam lévő Oltáriszentégi Jézusnak: „Eddig Uram és ne tovább! Oltalmazd népem! De nem voltatok ott. Így viseljétek a károtokat és tetteitek következményét.”

Megverték, talán megmérgezték, de végezte főlemelt fővel a munkáját. Szavajárása volt: „A harc mezején akarok elesni, nem párnák közötti semmittevésben.”

Ott esett el! A legszebb szolgálat közben, amikor a Mennyei Atya elé akarta vinni a szentmisében a nép gondjait, gyarlóságait. Isten ígéje olvasása közben esett össze az oltárnál. Amikor a szeretetről olvasott...

Gyimes sokat kapott Dani Gergelytől. A templom felépítése mellett az Istent. Feladatul hagyta a kitűzött cél felvállalását, a jellem nevelését, a gerinccsökkentést, az egyenes beszédet és magatartást. Az anyanyelv, a hit, a hagyományos kultúra ma is veszélyeztetett érték. Egymás itthon tartása munkahelyteremtéssel és gazdálkodásunk termékeinek értékesítésével.

* Dani Gergely. Az Isten és Gyimesbükk szívében c. kiadványból. Szerk: Salamon József. H. n., é. n.

Köszönjük Dani Gergely atya, hogy a miénk voltál és vagy ma is mint követendő példa. Imádkozunk érted, imádkozz értünk. (Salamon József)

Talán nem túlzás, ha azt mondom, hogy Dani Gergely neve mára nemcsak a Gyimesekben fogalom, nemcsak itt tudja, hogy kiről van szó, mikor ezt a nevet hallja, hanem sok-sok ezer ember határokra innen és túl, mert Dani Gergely nemcsak a gyimesi csángómagyaroknak adott erőt és hitet, hanem minden elnyomott, diktatúrában élő embernek, fajra és nemzetiségre való tekintet nélkül. Mert Dani Gergely a hatalmon lévő kommunista-nacionalista diktatúrával dacolva, azzal szembeszegülve, és ezért életével fizetve építette fel Isten Házát Gyimesbükkön, valóra váltva a gyimesi csángómagyarok sok évtizedes templomépítő vágyát.

*A gyimesbükki, az Oltáriszentség tiszteletére szentelt plébániatemplom
(Salamon József felvétele)*

1976. október 17-én a Gyimesbükkből messze hangzó harangszó több mint nyolcvan pap és több ezer hívő jelenlétében, nem csak a templom szenteléséről adott hírt, hanem azt is világgá kürtölte, hogy a kommunista-ateista világ legyőzhetetlenek hitt rendszeréből sikerült kiütni egy téglát, elősegítve ezáltal ennek a rendszernek a romba dőlését. Mert akik akkor ott voltak az ünnepségen, nem a hatalom megtorlásától féltek, ami különben ott lappangott körülöttük, hanem sokkal inkább e hatalom legyőzésének mámorát élték át.

Amikor 1972-ben Dani Gergelyt kinevezték plébánosnak Gyimesbükkre, siralmas állapotok uralkodtak ebben a községben. Akkor már több mint tíz éve a község minden iskolájában és óvodájában román nyelven folyt az oktatás. Aki magyarul szólalt meg, azt hamar

és megalázó módon oktatták ki az „*elvtársak*”, hogy „*román kenyeret eszik*” és beszéljen románul. A magyar gyermekeknek pedig pofonokat osztogattak az importált tanerők és a helyi talpnyalóik. Hazug tanok hazug tanárai hazug elméletekkel próbálták elnémítani azokat, akik vállalni merték a szülőföldjükön magyarságukat.

Dani Gergelynek tehát nemcsak a gyermekek és a szülők vallásos neveléséről, lelki táplálékáról kellett gondoskodnia, hanem fel kellett vállalnia az anyanyelv tanítását is. Tette ezt azért, mert tudta, hogy a népnek a lelke a nyelv, melynek segítségével értik meg egymást az emberek, s őrzik meg szokásaikat. Tudta, hogy az oktatás nyelvének megválasztásával az első pillanattól eldöntjük, hogy meg akarjuk-e őrizni gyermekeink magyar identitását, vagy eleve lemondunk róla azzal, hogy román tannyelvű iskolába adjuk. Dani Gergely tudta, hogy magyar gyermeknek magyar iskolában van a helye!

Ilyen körülmények között sem volt kétséges Dani Gergely számára, hogy hol van a helye, mit kell tennie. Katonásan, hadvezérként állt a magyar közösség élére, végezve szentséges munkáját, vállalva a megfélemlítési kísérleteket, meghurcoltatásokat, megaláztatásokat, kínzásokat, amelyek végül oda vezettek, hogy a szükségtemplom oltára mellett esett össze és halt meg. Harminchét esztendő telt el azóta, s bár időnként felcsillan a remény, látnunk kell, hogy a harcnak még nincs vége, Dani Gergelyekre továbbra is nagy szükségre van a magyarságnak és a világnak. (*Deáky András*)

Szomorú jelentésből értesültem, hogy Dani Gergely 1983. január 4-én a szentmise leckéjének olvasása közben nemes lelkét visszaadta Teremtőjének.

Dani Gergely a Háromszék megyei Lemhényben született 1919. június 14-én, egy húszgyermekes székely földműves család tagjaként. Pappá szentelése 1952-ben történt. A templomépítő Dani Gergely földi maradványait 1983. január 8-án adták vissza az anyaföldnek.

Eltávozásakor egy képet idézek, amely jellemzi őt és példát mutat minden lelkipásztor-nak. A templom építésekor meglátogattam volt tanítványomat, Dani Gergely plébánost székhelyén, és arra kértem, mutatná meg az építkezést. Az építést jellemző nyüzsgő életben hallgattam szavait, amikor déli harangszó hangja csendült. Dani Gergely magasra emelte kezét és a nagy zajban is hallható hangon kiáltotta: „*Állj!*” A nyüzsgő élet megállott. A gépek mozdulatlanságban, az emberek vigyázállásban maradtak. A néma csendben acélosan csendült meg hangja: „*Az Úr anyjala köszönté Szűz Máriát!* – és a dolgozó nép ajkáról hangzott a válasz: „*És méhébe fogadá Szentlélektől szent Fiát...*” – és végigmondták az imát. Befejezés után ismét a pap szava: „*Imádság alatt valaki, akárki ott hátul beszélgetett. Más-kor meg ne próbálja!... Tovább!*”

A munka azonnal indult és folyt tovább zavartalanul. Négy tanuló leányka volt a közeliünkben. „*Gyertek ide kislányok! Kati, mondd el a nyolc boldogságot!... Te Biri! Tudod-e az irgalmasság testi-lelki cselekedeteit? Boris! Énekeld a Magasztalját!*” Így épült meg Gyimesbükk temploma, s a hívekből az alapot jelentő közsikla! A lelkem fele ott maradt a tájon, hogy csudálja s megbecsülje a templomépítő papnak és híveinek tetteit.

Harmincegy évig tartó lelkipásztori működése nem derült ég alatt zajlott, sokkal inkább zúgó zápor és félelmetes ézengés közepette... Fontosabb működési helyei közül a sokvallású Gyergyószentmiklóst említjük, ahol római, görög- és örmény katolikusok, görögkeletiek, reformátusok, unitáriusok, zsidók, baptisták és mások éltek. Dani Gergely azt a plébániát siralmai helyzetben találta. Amikor gondos szorgalmával rendet teremtett, és az egyházközséget zökkenőmentes sínekre helyezte, a halódó Gyergyótekerőpatak plébánosa

lett. Ezt a plébániát is annyira rendbe hozta, hitéletét annyira életképesé tette, hogy új feladatokra vállalkozhatott. A sors különös rendelkezésére, csere útján lett Gyimesbükk plébánosa. Gyimesbükk a történelmi Magyarország megyéjének, Csík vármegye legkeletibb községe volt, a határszélen, a Tatros völgyében, nagy területen, erdők között szétszórvva. A nagy község a XVIII. században létesült, főként patakok partjain. Kiváló papjai megkísérelték a templomépítést, de csak egy kápolnáig juthattak el.

A Gyimesbükkbe került Dani Gergely plébános 1973 és 1976 között gyönyörű új templomot épített, és ezzel eltörölhetetlenül róttá népe szívébe-lelkébe nevét.

Dani Gergely főesperes neve, életpályája, emléke legyen örökre áldott! (*Domokos Pál Péter*)

Deáky András–†Domokos Pál Péter–Salamon József

Megtartó bástya a patakok országában

Az Árpád-házi Szent Erzsébet Római Katolikus
Teológiai Líceum és alapítója, Berszán Lajos

„*Legyetek az igazság védői és a szeretet apostolai! Közzétsetek az Isten és az ember között. Legyetek a bénának lába, a vaknak szeme, az árváknak, szegényeknek az elesett és szenvedő emberek tömegének gondviselő atyja! Vállaljátok a gondjaitokra bízott hívek küzdelmes életét, sorsát és bajait!*” – e szavakkal, ezzel az útravalóval bocsátotta szolgálatukra ifjú papjait egykor Isten Szolgája, Márton Áron püspök úr egy papszentelésen, a diktatúra nehéz éveiben. Berszán Lajos iskolaalapító atyát, akit egész Gyimesben mindenki csak úgy emleget, *Papbácsi* – így, egybeírva és egybemondva –, ötven esztendővel ezelőtt szentelte fel a boldog emlékü főpásztor.

Berszán Lajos 1981. augusztus 23-án – a kommunista Románia „nagy ünnepén” – érkezett meg Gyimesfelsőlokra, új plébánosi helyére, s vehette át a közösség lelki gondozását elődjétől, Gergely Fülöptől, akinek gondos szolgálata nyomán egy kibővített, kitűnő állapotban lévő templomot talált a faluközpontban. *Papbácsi* már az első napokban, a költözködés bonyodalmai közepette megtapasztalhatta az itt élő nép segítőkészségét, önzetlenségét:

„*Együtt érkezünk édesanyámmal, Ida nénémmel és Piroskával*” – emlékezik arra az időre. „*Akkoriban nem volt könnyű a költözködés, nehéz volt autót szerezni hozzá. A helyi vállalatól éppen akkor ment nyugdíjba egy jó katolikus ember, akinek még megvoltak a kapcsolatai, s megkértem, ha tud, szerezzen nekem egy teherautót. Három teljes napot töltött el ezzel, míg sikerült elintéznie. Háromnapi napszám díjával próbáltam neki meghálálni, de nem fogadta el. Azt kérte helyette, hogy mondjak egy szentmisét a családjáért. Isten ugyanis 16 gyermekkel áldotta meg, s azért könyörög, ne vesszen el egy se közülük, hanem mint egy szép virágcsokor, úgy illatozzanak majd Isten trónja előtt. Megható volt a kérése, hálával teljesíttem. Ez volt az első találkozásom a gyimesi emberrel.*”